

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2011/12:11

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:11

Onsdagen den 16 november

1 § Ekonomiska och finansiella frågor – budget

Statssekreterare Hans Lindblad

Återrapport om utfall av skriftligt förfarande av rådets läsning av budgetförslaget för 2012

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor – budget den 18 november 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar er välkomna till EU-nämndens sammanträde om EU:s årsbudget för år 2012. Statssekreterare Hans Lindblad med medarbetare välkomnas. Det är trevligt att se er igen.

Jag kan börja med att fråga om det finns en återrapport. Jag inser att alla punkterna på dagordningen – formellt sett fyra olika punkter – kokar ned till en och samma diskussion. Jag föreslår att statssekreteraren börjar med en återblick för att sedan gå in på nuläget och framtiden. Efter det tar vi frågor i ett sammanhang.

Anf. 2 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Som vanligt är det jättetrevligt att vara här.

Jag ska berätta om EU:s årsbudget för år 2012. Vi kan börja med att titta på en bild. För att ta några viktiga hållpunkter: Kommissionen lade fram sitt förslag i våras. Sedan gjorde rådet sin läsning genom ett skriftligt förfarande i somras – jag återkommer strax till det. Parlamentet gjorde sin läsning i slutet av oktober. Därefter inleddes ett förlikningsförfarande. Det kommer att kulminera nu på fredag då rådet, kommissionen och parlamentet ska försöka komma överens. Senast den 30 november fastställer parlamentet budgeten.

Politiskt finns det två brännheta frågor. Den ena frågan gäller de övergripande betalningsnivåerna för år 2012 – det är betalningsnivåerna som styr hur pass stor EU-avgift vi får. Där finns det en stor skillnad mellan å ena sidan parlamentet och å andra sidan rådet.

Parlamentet och även kommissionen kommer att för de höga betalningarna ha som argumentation att man för en rad olika länder kommer att höja EU:s medfinansiering bland annat inom strukturfonden, landsbygdsfonden och fiskefonden. Medfinansieringen kommer att höjas med upp till 10 procentenheter för vissa länder. Det innebär inga förändringar i de långsiktiga åtagandena. Däremot kommer det att påverka betalningarna och därmed EU-avgiften. Rådet har noterat dessa saker och tycker

att de ökade betalningarna mycket väl kan finansieras inom befintliga betalningsanslag.

Den andra stora frågan som kan komma upp – vi är dock inte helt säkra på hur den kommer upp – är den om utgifterna för den experimentella fusionsanläggningen Iter, en inte helt okänd sak för nämnden. Förra året försökte man lösa finansieringen av Iter. Det lyckades man inte med. Bekvämt nog kunde man tydligen skicka det vidare ett år framåt i hopp om att i stället kunna lösa detta nu. Men det ser lite kärvt ut på den fronten, så vi får se om det över huvud taget kommer upp.

Förhandlingarna genomförs i ett politiskt och ekonomiskt väldigt komplicerat läge. Men det behöver jag inte utveckla, för det har väl gjorts i många andra sammanhang av andra personer. Det gör att rådets manöverutrymme gentemot parlamentet kommer att vara begränsat. Samtidigt är det svåra frågor där vi står långt ifrån varandra, så risken finns att det inte blir så restriktivt som man hade kunnat önska.

När det gäller kommissionens budgetförslag föreslog de en ökning med 4 procent för de så kallade åtagandena och med knappt 5 procent för betalningarna. Vi ska då komma ihåg att betalningarna år 2011 uppgick till 2,9 procent. Kommissionens förslag ligger som helhet inom de ramar som man kommit överens om mellan parlamentet, kommissionen och rådet. Däremot överskrider ramen under rubriken 1a. Det beror på hur Iter föreslås bli finansierat. Detta kommer att kräva en revidering av budgetramen.

Det intressanta här är att årsbudgeten antas med kvalificerad majoritet ifall så behövs, medan en revidering av en ram – hur liten den än må vara – kräver enhällighet. Regeringen är väldigt bekymrad över den höga ökningstakten i kommissionens förslag om betalningar. Merparten av medlemsstaterna befinner sig i ett underskottsförfarande. Så här höga ökningstal undergräver alla typer av konsolideringsåtgärder.

Utöver kommissionens förslag har det kommit en serie ändringsskrivelser. Jag tänker inte i detalj gå in på dessa utan noterar bara att en skrivelse gäller grannskapspolitiken och en gäller administrativa utgifter med anledning av Kroatiens framtida medlemskap i EU. Det är även uppdaterade prognoser för utgifter och intäkter inom CAP, den gemensamma jordbrukspolitik. Det är alltså som vanligt.

När det gäller rådets läsning: Rådet föreslog en ökning med 2,9 procent för åtagandena och en ökning med 2 procent för de så kallade betalningarna. Neddragningarna i förhållande till kommissionen gjordes framför allt på Itersidan. På betalningarna drog man ned där man tidigare sett att genomförandegraden varit låg.

Tillsammans med en serie andra länder valde Sverige i det skriftliga förfarandet att inte stödja det här förslaget. Vi tyckte att det fanns möjligheter att göra ytterligare neddragningar. Förslaget gick dock igenom med QMV.

Parlamentet har kommit med sitt förslag innebärande en ökning med nästan 4 procent vad gäller åtagandena och med drygt 5 procent vad gäller betalningarna. Parlamentet lyfter precis som rådet bort kommissionens förslag till finansiering av Iter – under rubriken 1a. Men till skillnad från rådet fyller parlamentet upp det utrymme som frigjorts med annat.

Sammantaget kan vi konstatera att parlamentet nu på intet sätt betar sig annorlunda än tidigare. Man är väldigt expansionistisk. Jämfört med kommissionens förslag ökar man nivåerna avseende både betalningar och åtaganden i stort sett på alla områden, framför allt inom område 1a samt på jordbruks- och utrikessidan.

Under förlikningsförhandlingar kommer rådet att försöka hålla hårt på de neddragningar av betalningarna som man gjorde i sin första läsning. Man kommer också att eftersträva att minimera effekterna av Iter. Vi vill ta så mycket som möjligt via omfördelningar.

Parlamentet förväntas i princip göra det motsatta. Man kommer att driva på för de höga betalningarna. Man kommer inte alls att vilja omprioritera någonting för Iter, utan man vill ha nya friska pengar till detta. Man vill också ha högre utgifter inom jordbrukspolitiken och utrikespolitiken. Hittills har parlamentet drivit att kommissionens förslag om knappt 5 procent beträffande betalningarna måste anses som ett absolut minimum.

Skillnaden är, som sagt, stor mellan oss – 4 miljarder euro på betalningarna, vilket motsvarar en potentiell ökning av den svenska EU-avgiften med 1 miljard kronor per år. Det är väldigt mycket pengar.

När det gäller Iter finns det ett finansieringsbehov på 750 miljoner euro för år 2012 och på 550 miljoner euro för år 2013. Kommissionen föreslår här en finansieringsmix: Å ena sidan gör man omfördelningar inom område 1a. Å andra sidan kompletterar man det genom att från en rad olika områden ta pengar som inte gick åt år 2011 – pengar som i annat fall på ett eller annat sätt skulle flöda tillbaka till medlemsstaterna. I rådet finns det, som sagt, en stor vilja att ta det mesta genom omfördelningar. Parlamentet däremot motsätter sig helt och hållet detta.

I fråga om årsbudgeten står rådet och parlamentet långt ifrån varandra. Ifall man inte kommer överens inträder ett förfarande med så kallade provisoriska tolfte delar. Det innebär att man betalar ut en tolfte del av 2011 års budget per månad. I och för sig skulle det kunna vara ett väldigt bra budgetrestriktivt alternativ. Men lite grann är det att lura sig själv, för förr eller senare kommer man överens och då blir det en retroaktiv utbetalning, så underbart är kort.

Vad gäller Iter har ingången hittills varit att vi under innevarande år på något sätt måste komma fram med en lösning, men vi får väl se.

När det gäller Sveriges ståndpunkt hade vi, precis som förut, tänkt att vi vill respektera de finansiella ramarna. Europeiskt mervärde vill vi försvara. Vi vill verka för tillräckliga marginaler, undvika att använda flexibilitetsinstrumentet, verka för realistiska prognoser och för en effektivare administration samt minimera effekterna av Iter.

Det vi sett i den senaste informationen, som vi fick så sent som i går, är att det kan finnas en insikt hos parlamentet om att man nog måste närma sig rådets betalningsnivåer. Vad det kommer att kosta i termer av hur mycket man kommer att kunna anpassa sig beträffande åtagandena är emellertid mer oklart.

Vi vet inte hur man kommer att vilja göra med Iter. Ordförandeskapet vill väldigt gärna tillsammans med parlamentet hålla detta utanför förhandlingen i och med att här finns en enhällighetsfråga. Man vill undvika att årsbudgeten kidnappas. För vår del hade vi kanske tyckt att det hade varit lite bättre om man kunnat ha en simultan förhandling.

I övrigt kommer vi att sträva efter restriktivitet. Men det är en svår förhandling, så vi kommer att behöva ha ett manöverutrymme.

Som jag förut sagt: Det gör nog ingenting om ni ringer upp era parlamentariker där nere – allihop, ingen nämnd och ingen glömd – och berättar att det ser rätt kärvt ut med en ökning med 5 procent för betalningarna när andra länder, sett till de nationella budgetarna, ligger under 1 ½ procent i ökning. Det hade varit på sin plats att få dem att förstå det.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för den genomgången. Ordet är nu fritt.

Anf. 4 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statssekreteraren för rapporten.

När det gäller den svenska ståndpunkten står det i sista meningen i fjärde stycket att, mot bakgrund av tidigare års överbudgetering, vissa betalningsnivåer kan ifrågasättas. Det utvecklas inte närmare, och frågan är vad regeringen åsyftar i detta fall.

När det gäller de svenska ståndpunkterna är det mycket enkelt att hålla med om detta. Däremot tror jag att vi är oeniga om strategin. Miljöpartiet tycker att vi ska sätta hårt mot hårt. Frågan är: Hur stort manöverutrymme har regeringen, och hur mycket kommer man att kompromissa med dessa ursprungliga ståndpunkter?

I första omgången röstade Sverige nej. Frågan är om man kommer att göra det längre fram om det inte blir några märkbara förändringar i EU-parlamentets förslag. Där tycker jag att Sverige ska hålla en tydlig och rak linje.

Då kommer jag in på den sista frågan. Hur sker samtalen med de andra länderna som också röstade nej första gången, och förs det samtal med dem som röstade igenom rådets huvudförslag om att de nu kanske borde begränsa sig med tanke på det som hänt under de senaste månaderna? Rådet hade sin läsning före sommaruppehållet, och en del har hänt med statsskulder och så vidare. Man kan tänka sig att några länder kanske börjar inse att man ska försöka trycka ned detta. Jag vill gärna ha en reaktion på det.

Anf. 5 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Jag har ett par kunskapsfrågor. Vi står bakom den svenska ståndpunkten, men jag skulle vilja veta lite mer.

Det ena gäller medfinansieringen som parlamentet, om jag uppfattade det rätt, hade förslag om. Statssekreteraren nämnde "vissa länder". Det skulle vara intressant att veta vilka "vissa länder" är i detta perspektiv och som eventuellt skulle få ökad medfinansiering.

Det andra gäller det som är kopplat till CAP utifrån parlamentets förslag, om jag kommer ihåg rätt. Jag skulle vilja veta lite mer om vad man avser. I Sverige har vi för tillfället en hel del rätt så uppretade jordbrukare eller företagare inom jordbruk som på olika sätt just nu har synpunkter på vad som händer inom CAP. Kan vi få veta lite mer om vad parlamentet har för önskelista när man tydligen har spenderbyxorna på?

Anf. 6 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Jag ska försöka svara på Ulf Holms fråga. Detta är jättekomplicerat. Vi var en grupp länder som blev överkörda. På det sättet är vi fullständigt irrelevanta för ordförandeskapet, om jag ska tala klartext. De kan strunta i oss när de förhandlar och bara köra över oss. Sedan är det QMV, och man skickar notan till oss och säger: Svälj.

Det är inte en situation som vi vill hamna i. Därför har vi – för att svara på den andra frågan för att komma tillbaka till den första – talat med andra länder för att se var man hittar en QMV-nivå. Alla måste kompromissa på något sätt. En rörelse uppåt från rådets nivåer är inte en helt orimlig ståndpunkt. Sedan vill vi naturligtvis ha en betydande rörelse från parlamentets och kommissionens nivåer. Men det gäller att, för att bli relevant i förhandlingen, söka var läget inträffar där QMV slår till och där vi så att säga är relevanta.

Detta är något som vi har diskuterat på tjänstemannanivå och som jag kommer att försöka diskutera både i morgon kväll och på fredag morgon med mina kolleger. Exakt var detta hamnar vet jag inte. Det handlar om att så att säga få ombord ett stort land till. Som det noterades har det hänt mycket. Detta kanske man kan få nära rådets befintliga behandling, alltså att det med bara en marginell avvikelse finns en kvalificerad minoritet som stoppar detta.

Då kan man ställa sig frågan: Ska Sverige ansluta sig till en sådan, eller ska man oavsett utfall rösta nej? Jag tror att det handlar om att försöka vara relevant och hamna i ett bättre läge, än om man bara skulle sitta på pallen och säga nej hela tiden, och försöka påverka och få med så många som möjligt. Utan att jag ska missförstås på denna punkt ska man hela tiden också sträva efter att få det så billigt som möjligt. Det var ett komplicerat svar på båda frågorna.

Jag förstod inte Carina Adolfsson Elgestams fråga om medfinansiering. Antingen var det jag som inte förstod den, eller också uttryckte jag mig dåligt.

Frågan om CAP och vad parlamentet exakt vill får jag lämna över till någon av mina medarbetare.

Anf. 7 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

I inledningen till det som är kopplat till sammanhållningspolitiken – jag använder detta ord nu, men jag kommer inte ihåg vilken av fonderna det var – fanns det tydligen förslag om att man skulle öka andelen medfinansiering med 10 procent, men av föredragningen uppfattade jag att det bara gällde vissa länder. Därför undrade jag vilka ”vissa länder” är i detta perspektiv. Jag antar att det i grund och botten handlar om fördelningspolitik. Det är mitt antagande.

Anf. 8 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Jag borde naturligtvis ha begripit detta; det var ju det jag sade.

Det handlar om de länder som i dag mottar stöd från EU:s räddningsfonder. Det handlar om Ungern, Rumänien, Portugal, Lettland, Estland och Irland. De tar emot stöd från de stabilitetsmekanismer som finns. Där skulle man öka medfinansieringsgraden från EU med 10 procentenheter. Det är helt enkelt så att de själva inte behöver betala lika mycket för att

få del av dessa fonder. Det betyder att man inte ändrar den sammanlagda nivån på fonderna, men betalningarna sker i större utsträckning.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi har frågan om CAP också.

Anf. 10 Departementsrådet GIA WICKBOM:

Jag tror att vi gör en gemensam insats. Det som svenska bönder är upprörda över i dag tror jag framför allt har med förslaget till nästa budgetram att göra, alltså inte årsbudgeten. Men frågan var vad Europaparlamentet vill enligt budgetramen, eller?

Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

I föredragningen sade statssekreteraren, om jag uppfattade det rätt, att parlamentet, det vill säga de folkvalda, enligt sin önskelista i dessa förhandlingar hade yrkanden när det gäller CAP och mer pengar. Jag undrar alltså vad det handlar om.

Anf. 12 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Jag kan försöka svara på det, och vi kan återkomma i detalj. Detta innebär en återläggning i fråga om rådets neddragningar på åtminstone 300 miljoner euro för åtaganden och nästan 300 miljoner för betalningar. Det är stärkta anslag för att motverka EHEC-krisen. Det handlar också om skolfukt och Life plus. Sedan behåller man en serie förslag, bland annat för livsmedelshjälp.

Men vi kan komma med en mer detaljerad lista om Carina Adolfsson Elgestam vill ha det.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som att Carina Adolfsson Elgestam är nöjd med svaret. Det behövs därför inga detaljerade listor.

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för genomgången. Frågan om att revidera budgetramen tycker jag är principiellt viktig, alltså att man inte går med på att revidera upp budgetramen. Om det dessutom finns vetorätt i den frågan tycker jag att Sverige ska visa att man är beredd att använda den.

I övrigt tycker jag att den svenska positionen är förnuftig, alltså att man ska ha en så återhållsam linje som möjligt. Men det finns ett särskilt problem med Iterprojektet, att det hela tiden drar i väg som det gör och att man har så svårt att hitta en lösning på det. Det finns också risk för att Iterprojektet tränger ut annan forskning som kanske egentligen är mer relevant och mer nyttig i det läge som vi är i nu.

Finns det någon beräkning för totalkostnaderna över budgetperioderna när det gäller Iterprojektet och hur mycket de har ökat? Kan man få några summor? Jag förstår att man inte kan ange någon slutkostnad eftersom det är ett så långsiktigt projekt. Men hur ser kostnadsmassan ut nu för Iterprojektet?

Jag blir lite nyfiken på medfinansieringen av livsmedelsutdelningen. Är det den som vi har haft så många konflikter om, alltså nödhjälpsutdelningen av EU:s livsmedelsöverskott som det i praktiken handlar om?

Till sist: Är det inte sannolikt att dessa bnp-procent får räknas om i och med att flera EU-länder befinner sig i recession och många är på kanten till recession och att ökningen kan bli ännu större än vad man nu anger, om man tar in hur dåligt den reala ekonomiska utvecklingen nu går i eurozonen?

Anf. 15 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren. Vi håller till fullo med när det gäller regeringens oro över hur kommissionen har bedömt en ökning av budgeten. Vi ser mycket allvarligt på det. Varför gör man så här när läget ser ut som det gör i Europa? Jag kan bara tänka mig att man agerar i affekt och att man är desperat och försöker skicka ut sådana här kuddar för att hjälpa till så att länderna inte går under. Det är den enda anledningen jag kan tänka mig till att man har ett ökat anslag.

Vår bedömning är att om man ska öka något anslag borde man i större utsträckning satsa på konkurrenskraften för att få i gång tillväxten i länderna och i mindre utsträckning satsa på de sociala projekten i de minst utvecklade länderna.

När det gäller sammanhållningspolitiken kan det ifrågasättas att länderna måste vara med och finansiera dessa projekt. Med tanke på att många länder har det mycket tufft i dag tror jag att medfinansieringen av dessa projekt inte kommer att löpa så väl.

Vi ställer oss mycket frågande till kommissionens bedömning och håller med regeringen.

Anf. 16 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Vad gäller Iterprojektet håller jag med om att det är ett problem. Det blir dyrare och dyrare. Jag kan inte svara rakt av på frågan om den exakta kostnadsmassan och hur prognosen ser ut. Vi återkommer gärna med det. Men det är upprevideringar av kostnader som man drabbas av, inte nedrevideringar. Det är min uppfattning hittills i alla fall.

När det gäller nödhjälpsutdelning av livsmedel är jag ledsen att säga att jag inte kan detaljnivån. Jag får be om hjälp här för att svara på det.

Beträffande bnp-andelarna är det naturligtvis som så att när bnp faller finns det inte en automatisk koppling till att man då drar ned utgifterna, utan de tenderar att ligga kvar medan bnp faller. Det betyder naturligtvis att dessa kvoter stiger. Det är någonting som vi mycket väl kan få se framöver.

Margareta Sandstedt ställde ingen fråga, men jag kan precis som hon ställa mig lite frågande till att parlamentet och kommissionen betar sig som de gör. Det svar som man får är att de tycker att man ska gasa sig ur krisen. Jag tror att ganska många har försökt med det och sitter nu rätt illa till. Därför tror jag att det är fel väg om man inte har finanspolitisk trovärdighet, och det saknar väldigt många.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Då sammanfattar jag enligt följande:

Vi lägger återrapporten till handlingarna.

På punkt 3 finner jag att det finns stöd för regeringens position. På punkt 4 finner jag också att det finns stöd från nämnden för regeringens position.

Anf. 18 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Jag skulle vilja höra något om processen framöver. Hur ser det ut den närmaste månaden?

Jag antar att vi får tillbaka frågan eftersom EU-parlamentet väl kommer att säga nej och det blir förlikning igen. Eller?

Anf. 19 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Jag tror att en utgångspunkt ska vara att man löser detta på fredag och natten till lördag. Men det kan mycket väl bli så att man inte kommer överens. Då kanske man måste komma tillbaka hit. Om det dröjer tillräckligt länge måste kommissionen komma med ett nytt förslag. Då blir det de provisoriska tolfte delarna. Där har vi varit en gång förut. Det gjorde rätt ont för ganska många, men inte för oss.

Jag känner inte att man behöver ha jättebråttom. Utgångspunkten måste naturligtvis vara att vi ska göra detta klart enligt de normala tidsplaner som finns.

Anf. 20 ULF HOLM (MP):

Om det inte blir något beslut i helgen är det viktigt att frågan kommer tillbaka till nämnden. Hur EU:s budget ser ut är en fråga som vi ofta får, och vi får höra att den är väldigt stor. Det är bra om vi kan svara på frågor om det. Det vore jättebra om frågan i så fall kom tillbaka till nämnden.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Sedan har vi punkt 5, Övriga frågor. Finns det några övriga frågor? Nej.

Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för i dag.

Innehållsförteckning

2011/12:11
16 november

1 § Ekonomiska och finansiella frågor – budget	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statssekreterare HANS LINDBLAD	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 4 ULF HOLM (MP)	4
Anf. 5 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	4
Anf. 6 Statssekreterare HANS LINDBLAD	4
Anf. 7 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	5
Anf. 8 Statssekreterare HANS LINDBLAD	5
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 10 Departementsrådet GIA WICKBOM	6
Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	6
Anf. 12 Statssekreterare HANS LINDBLAD	6
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V)	6
Anf. 15 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	7
Anf. 16 Statssekreterare HANS LINDBLAD	7
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 18 ULF HOLM (MP)	8
Anf. 19 Statssekreterare HANS LINDBLAD	8
Anf. 20 ULF HOLM (MP)	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	8